

О.Є. Златогорський, С.Д. Панишко

Дослідження Усичівського комплексу давньоруського часу

На південний схід від села Усичі Шепельської сільської ради Луцького району Волинської області розміщені неподалік одна від одної три археологічні пам'ятки: городище, курганний могильник та селище (Рис.1). Вивчення Усичівського курганного могильника проводилось К.Мельник та М.М. Кучинком. П.О.Раппопорт обстежив та зняв план Усичівського городища, яке датував ранньозалізним часом.

Обстеження курганів у лісовому масиві на схід від с.Усичі у 2010 році ствердило існування значної групи насипів на відстані 0,7 км на північ від городища. На відстані 1,4 км на північ від городища, за 0,2 км на захід від села Охотин зафіксовано два окремих кургани. Очевидно, ці два курганних насипи з основною курганною групою безпосередньо не пов'язані.

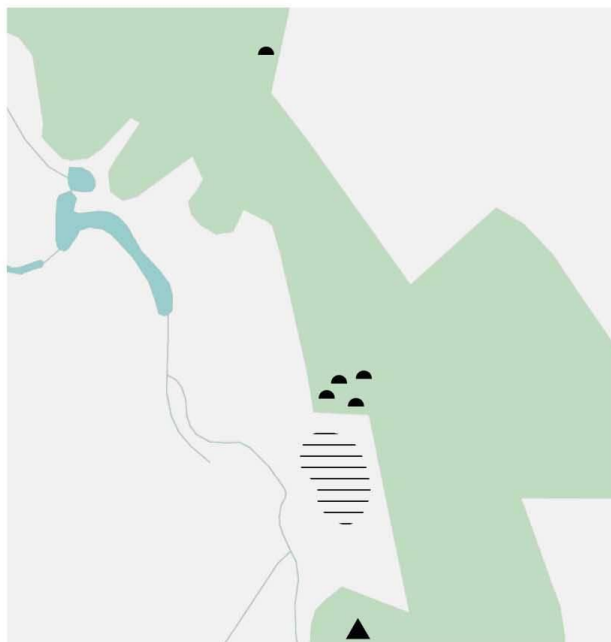
Обстеження селища ствердило поширення знахідок давньоруської гончарної кераміки на північ від городища. Знахідки траплялись на площі близько 2,0 га.

Обстеження городища підтвердило його основні параметри, подані П.О.Раппопортом. Разом з тим була отримана нова інформація, що дозволяє по-новому поглянути на цю пам'ятку. Обстеження викидів з нир на схилах валів та у ровах городища дозволило знайти у одному з них біля південно-східного розриву у валі внутрішнього майданчика фрагмент стінки давньоруського гончарного горщика та великий шматок печини. Особливості місця знахідки фрагмента горщика та шматка печини вказують на їх походження з тіланасипу валу, який оточував внутрішній майданчик городища. Тобто, фрагмент горщика фіксує нижню хронологічну межу спорудження цього валу давньоруським часом. Причому, наявність кераміки та печини у тілі насипу укріплень вказує на заселеність цієї ділянки перед спорудженням внутрішнього укріплення городища.

З метою перевірки наявності культурного шару на внутрішньому майданчику тут було проведено шурфування. Шурф №1, розміром 2,0х2,0 м був закладений у північній частині майданчика. Встановлено, що до глибини 0,2 м тут залягав гумусований суглинок, який нижче переходив у суглинковий материк. У шарі гумусованого суглинку, причому, ближче до материка, виявлено кілька дрібних фрагментів стінок та один фрагмент денця давньоруської гончарної кераміки.

Знахідки давньоруської кераміки та печини у викиді з валу та у шурфі №1 дозволяє скоригувати висновок П.О.Раппопорта про відсутність культурного шару на Усичівському городищі. Малопотужний давньоруський шар тут є, причому, укріплення внутрішнього майданчика городища були насипані не раніше давньоруського періоду.

Ствердження давньоруського датування Усичівського городища (принаймі, його внутрішнього майданчика) потребує попередньої реконструкції його функцій у минулому. За рядом ознак воно нагадує городища-сховища X – XI ст. Це відсутність культурного шару у комплексі з розміщенням поряд великого поселення. Неординарність такого городища-сховища визначається розміщенням поряд великого курганного могильника.



- ▲ - городище.
- ≡ - селище
- - курганний могильник

Рисунок 1. План розміщення давньоруських пам'яток на південний схід від села Усичі.